

11.4.8 MKR 11-8 Rozstání

Přírodní charakteristika.

Místo krajinného rázu zahrnuje západní části osídleného prostoru na jihozápadním svahu Ještědu od rozvodí Ploučnice a Ještědky k okrajům souvislého lesního porostu Druzcovského lesa a k Činkovu kopci (502 m n. m.). Svahy pokrývají jehličnaté, převážně smrkové lesy a plochy přechodových stádií lesa, ve kterých se objevují i skalní útvary, níže navazují trvalé travní porosty a louky, příp. menší pole, s množstvím strukturní nelesní zeleně vč. vegetačních pásů mezi původního členění pluzžiny, sady a v okolí sídel pak zahrady. Mazova horka na jihu (569 m n. m.) je výrazný kuželovitý suk porostlý smíšeným lesem s břízou, borovicí, smrkem a jeřábem. Přírodní charakteristiku doplňuje sídlení zeleň. Jedná se o pramennou oblast s mnoha drobnými vodotečemi, přítoky Ještědky, Ploučnice a Rašovky. Segment osídlené a obhospodařované krajiny vyniká maloplošnou strukturou s množstvím soliterních objektů a usedlostí, mozaikou luk, menších lesních porostů, liniové zeleně, remízů, zahrad, sadů a soliterní zeleně ve svažitém osluněném terénu.

Kulturní a historická charakteristika.

MKR patří do oblasti pozdně středověké kolonizace. Jedná se o krajinu historické obce Světlá pod Ještědem, jedné z nejstarších v okolí, s první písemnou zmínkou k roku 1359, ve kterém jsou rozprostřena novověká parcelační sídla Dolení Paseky (1749), Hoření Paseky (1749), Hodky (1779) a Vesec (1547) a původně radiální lánová ves Rozstání (první písemná zmínka 1547). Zástavba je vesměs rozptýlená, bez pevných forem, což odpovídá původnímu založení doloženému archivními mapami, byť architektura je velmi různorodá. U Světlé lze vyčíst strukturu malé ulicové vsi. V zemědělské krajině s množstvím strukturní zeleně je dodnes patrné členění pozemků novověké parcelační a zbytků záhumentické pluzžiny. Objevují se louky, ale i větší sady, zahrady, vystupující do svahů Ještědského hřbetu, novodobě založený lesopark Horka či menší remízy. Kraj kolem Světlé je spojen s osobou a dílem spisovatelky Karolíny Světlé, které byl před kostelem roku 1931 odhalen pomník (v obci Světlá žila v letech 1853-1865). Dominantou centra Světlé je v současné podobě barokní kostel sv. Mikuláše. Kulturní charakteristiku doplňuje areál obytného patrového a částečně roubeného domu čp. 2 (Arnoštův statek) ve střední části vsi, dějiště Vesnického románu, jednoho z nejznámějších děl Karolíny Světlé. Památkovou ochranu požívá i dům čp. 4 v Rozstání zv. Slukův statek, kam zasadila Karolína Světlá dějiště románu „U sedmi javorů“, a usedlost čp. 1 v Hořeních Pasekách, intaktně dochované stavení patřící k nejhodnotnějším objektům lidové architektury v Podještědí a dějiště románu Karolíny Světlé „Kantůrčice“. Kulturní a historickou charakteristiku doplňuje drobná sakrální architektura, socha sv. Jana Nepomuckého západně od centra obce Světlá pod Ještědem při cestě do Rozstání z roku 1836 či hřbitov a hřbitovní kaple ve Vesci. Pod Mazovou horkou se nachází skalní byt Skalákovna, známý díky povídce Karolíny Světlé Skalák. Na vnější skalní stěně je patrný letopočet 1873.

Vizuální charakteristika.

Místo krajinného rázu zaujímá část jihozápadních svahů, klesajících od Ještědského hřbetu k drobným, ale výrazným lesnatým dominantám Ostrá horka (552 m n. m.) a Mazova Horka (569 m n. m.). Terén se sklání mírně k jihovýchodu a otevírají se tak pohledy z otevřených poloh prostoru do Jičínské pahorkatiny a do Ralské pahorkatiny – na dominantu Ralska a Bezdězu v pozadí. Lesnatý svah pod Tyrovskými skalami přechází do otevřených poloh kulturního bezlesí v lokalitě Horní paseky a zejména ve Světlé pod Ještědem. Základním a jedinečným rysem vizuální scény je poloha sídla Světlá pod Ještědem s dominantou kostela sv. Mikuláše a harmonickým zapojením zástavby do krajinného rámce luk, pastvin a sadů

kultivované podhorské krajiny. Vizuální projev zástavby ve strmém svahu v dálkových pohledech a projev dochovaných hmot a tradičních staveb v blízkých pohledech představuje významnou hodnotu krajinného rázu. Dalším rysem je možnost jedinečných výhledů do krajiny v popředí s živým georeliéfem Kotelské vrchoviny, Českodubské pahorkatiny a Podještědské pahorkatiny a v pozadí s jedinečnými spektakulárními dominantami Ralska (696 m n. m.), Lipky (473 m n. m.) a Tlustce (591 m n. m.)

MKR vyniká jedinečnými krajinářsko-estetickými hodnotami, které tkví v působivých scenériích, vnímaných z dolního okraje prostoru na panorama Ještědu a Světlé v Podještědí na rozptýlenou, velmi harmonicky působící zástavbu Doleních Pasek. Charakter prostředí s mozaikou luk, lesíků a s množstvím mimolesní zeleně a se soliterními objekty nebo skupinami objektů v zahradách a sadech, působí mimořádně harmonicky. Jedná se zejména o lokality Zadní Ves a zástavbu Doleních Pasek a lokality Hrobky okolo Ostré Horky (552 m n. m.) a Hoření Paseky. Zástavba je různorodá, s množstvím novodobých objektů a s jednotlivými cennějšími objekty lidové architektury, avšak v zástavbě převažují objekty tradičních výšek a hmot, bez výrazně rušivých případů.

Znaky jednotlivých charakteristik krajinného rázu pro vymezené MKR jsou klasifikované v následující tabulce.

MKR 11-8 Rozstání		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spoluurčující	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Svažitý výrazný reliéf na pomezí Podještědské pahorkatiny a Kotelské vrchoviny (okrsky Zákupské pahorkatiny) a Hlubockého hřbetu (okrsek Ještědského hřbetu) klesající od nejvyšších poloh Ještědského hřebene na severu k výraznému kuželovitému suku Mazovy horky na jihu	+	XXX	XX
2	Lesní celky jehličnatých a smíšených lesů na svazích Ještědského hřbetu a na Mazově horce	+	XX	XX
3	Kulturní bezlesí s mozaikou luk, pastvin, drobných lesů, remízků, liniové zeleně vč. pozůstatků členění plužiny	+	XXX	XX
4	Sídelní zeleň – zeleň sadů a zahrad rozptýlené zástavby	+	XX	X
5	Na západě a jihozápadě zřetelné ohraničení prostoru členitými okraji jehličnatých lesů (Druzcovský les, zalesněný Činkův kopec)	+	XX	X
6	Horní tok Ploučnice a drobných přítoků (pramenná oblast) s břehovými doprovody, Ještědka, Rašovka a jejich drobné bezejmenné přítoky, četné prameny	+	X	X
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Řada cenných objektů lidové architektury – zejména domy čp. 1 v Hořeních Pasekách a čp. 4 v Rozstání	+	X	XX
2	Dochovaná novověká sídelní struktura parcelačních osad na okraji historické obce Světlá pod Ještědem – Rozstání (1547), Dolení Paseky (1749), Hoření Paseky (1749), Hodky (1779) a Janův Důl (1602).	O	XX	X
3	Částečně dochovaná urbanistická struktura (charakter) rozptýlených novověkých osad	O	XX	X

MKR 11-8 Rozstání		Klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle ceny
4	Částečně dochovaná krajinná struktura vč. zřetelných stop členění pozemků parcelační a záhumentní plůžiny	+	XXX	XX
	Kostel sv. Mikuláše ve Světlé	+	X	XX
5	Drobná sakrální architektura a memoriální objekty (socha sv. Jana Nepomuckého, hřbitovní kaple, pomník Karolíny Světlé a obětem 1. světové války, kříže)	+	X	X
6	Území spjaté s životem a dílem Karolíny Světlé – Arnoštův statek, Skalákovna ad.	+	X	XXX
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle ceny
1	Jihozápadní svahy Ještědu mezi Tyrovskými skalami a Mazovou horkou s proměnlivostí a působivostí krajinné scény v lesních interiérech i v otevřených polohách kulturního bezesí	+	XXX	XX
2	Jedinečné scenérie Ještědu a Světlé pod Ještědem v dálkových pohledech na úpatí Ještědu	+	XX	XXX
	Výrazná kulturní dominanta kostela sv. Mikuláše jako významný emblematický znak krajiny Podještědí	+	XX	XXX
3	Výrazně harmonický charakter zástavby Doleních Pasek, části Hořeních Pasek	+	XXX	XX
4	Působivé scenérie harmonické krajiny tvořené mozaikou luk, pastvin, drobných lesních porostů, liniové zeleně, sadů a zahrad s volně rozptýlenou zástavbou, harmonie zástavby a krajinného rámce včetně dochovanosti objemů a dimenzí jednotlivých objektů v rázu krajiny	+	XX	XX
5	Jedinečné výhledy z vyšších poloh rozptýlené zástavby na panorama Českolipska s dominantou Ralska	+	XX	XXX
6	Různorodý charakter zástavby s převažujícím jednotným výškovým a hmotovým charakterem	0	XX	X

Návrh ochranných opatření:

- Ochrana siluety zástavby Světlé pod Ještědem v územně plánovací činnosti
-
- Zachování mozaikovitě skladby otevřených ploch trvalých travních porostů, lesíků a rozptýlené zástavby se zahradami a sady
- Zachování liniové mimolesní vegetace
- Ochrana zelených koridorů drobných vodotečí v krajině
- Ochrana ohraničujících horizontů před umístěním výškově výrazných staveb
- Ochrana harmonického vztahu zástavby a krajinného rámce včetně respektování struktury zástavby, forem, dimenzí a měřítka jednotlivých objektů, zachování charakteru zástavby bez výškově a měřítkově vybočujících staveb
- Zachování urbanistické struktury rozptýlených forem zástavby a ochrana před jejím neúměrným zahuštěním
- Ochrana a vytváření vyhlídkových míst